

Oponentský posudek disertační práce

Autor: Mgr. Martin Veselý

Název práce: Doma na sídlišti? Lokální identita a identifikace s místem na pražském Jižním Městě

Cílem práce Martina Veselého je popsat lokální identitu a identifikaci v prostředí pražského Jižního Města. Jedná se o druhou verzi práce, ve které se snaží zodpovědět tři výzkumné otázky: (1) Jaký je vztah participantů k jejich sídlišti? Jaké faktory hrají v procesu identifikace obyvatel Jižního Města s domovskou čtvrtí hlavní roli? (2) Jak je tento vztah ovlivněn skutečností, že Jižní Město představuje prostředí fyzicky fádňí, v němž došlo k radikálnímu přerušení historické kontinuity? (3) Jaký je vztah mezi participanty vyjadřovanou rezidenční spokojeností a jejich emocionální identifikací s Jižním Městem?

Práce zahrnuje osm kapitol včetně závěru. Kapitoly jsou logicky a přehledně členěny, oproti předchozí verzi zde nic vyloženě nechybí ani nepřebývá. V první kapitole autor představuje ideové pozadí výstavby sídlišť, které na mne působí tematicky kontinuálně. V kapitole druhé a třetí představuje teoretické a metodologické rámce práce. Stejně jako v předchozí verzi práce to jsou především práce fenomenologické humánní geografie. Metodicky práce staví na zúčastněném pozorování a hloubkových (semi-strukturovaných) rozhovorech. Zároveň akcentuje a vysvětluje svůj angažovaný přístup. Čtvrtá a pátá kapitola popisují faktory, které vedou k identifikaci s Jižním Městem, nejdříve v případě starší generace, poté v případě té mladší. V následující kapitole obě generace srovnává. Sedmá kapitola seznamuje s několika příklady „spontánní artikulace vztahu k místu“. Závěrečná kapitola nejenže shrnuje řečené, ale vypořádává se také s dvěma protichůdnými optikami (tj. identifikace vs. maladaptace), které vysvětlují vztah obyvatel k sídlišti Jižní Město. Domnívám se, že autorovi se podařilo většinu z těch zásadních kritických aspektů, na které jsem poukázal v prvním posudku, odstranit. Zaměřím se zde proto stručně na akcentaci toho dobrého, čím práce prošla. Poté si ale neodpustím poukázat také na několik chyb, které v práci oproti první verzi přetrvaly.

Jsem velmi rád, že autor vypustil druhou zkoumanou lokalitu, která byla v předchozí verzi málo vyargumentována. Nyní je důvod jeho volby zcela jasný a jasné je i to, k čemu se vztahují autorovy výsledky. Rovněž se domnívám, že práci prospělo, že autor vypustil dichotomickou konstrukci „ontologicko-historická a antropologická perspektiva“. Současná akcentace kvalitativního antropologického výzkumu je zcela dostačující a čtenář má možnost vytvořit si jasnou představu, co autor v průběhu svého výzkumu prováděl. Pozitivně hodnotím také metodologické pasáže práce, ze kterých je jasné, co autor ne/udělal a je tak možné evaluovat jeho „autoritu“ vůči studovanému fenoménu. Zde se nicméně musím krátce rozepsat i v opačném, kritickém, duchu.

Z metodologické, ale i analytické dimenze práce je, dle mého soudu, až moc patrné, že se jedná o *post factum* úvahy, resp., že badatel nejdříve konal a až poté přemýšlel o svém konání. Je to patrné z některých pasáží, které jsou formulovány poněkud neobratně. Jde např. o pasáže o „induktivních kódech“ či teoretické nasycenosti. Měl-li autor scénář k rozhovorům, ve kterém ho zajímala již nějaká předem daná témata, pak šlo již od počátku spíše o kódování deduktivní, ale za pomoci např. in vivo kódování. „Finálnější kódy“ bývají v rámci zakotvené teorie, kterou autor cituje, odvozovány hledáním vztahů mezi jednotlivými kategoriemi. Nemůžu si pomoci, protože prezentace výsledků tomu odpovídá, ale mám pocit, že autor zůstal pouze u, řekněme, prvního kola, tzn., u určité verze tzv. otevřeného kódování (respondenti odpovídná na nějakou otázku a autor shrne, jak

kdo odpověděl). To je u doktorské práce poměrně málo. Čekal bych minimálně socio-ekonomické či genderové rozdíly, když už ne hledání vztahů. To samozřejmě autor nemohl provést, jelikož jeho soubor dotazovaných byl skutečně malý. Pokud dobře počítám, provedl rozhovor s 11 lidmi (pět starší generace, šest mladší), přičemž kladl důraz více na geografické rozložení, než na sociální a ekonomickou heterogenitu. To je sice legitimní, ale musím zde poukázat na to, že elementárnost analýzy, kterou autor provádí, je způsobena právě jeho malým vzorkem. Člověk nemusí dělat 50 rozhovorů, aby byl vzorek konceptuálně nasycený, ale chce-li jít do hloubky, musí postupovat trochu jinak. Heterogenní vzorek v takovém případě z mé zkušenosti nemůže jít v počtu osob zcela jistě pod 12 osob, raději počítat s více, tím spíše, pokud autor sleduje geografické členění dvou lokalit. Podle některých studií by etnografický výzkum neměl mít méně než 15 rozhovorů, jiné hovoří dokonce o 30 až 60 rozhovorech. Toto nelze ovšem rozhodovat arbitrárně, ale vždy s rozvahou. Doporučuji článek *How many interviews are enough?* (Guest, Bunce, Johnson 2006), podle kterého se při homogenním vzorku 92 % nových kódů objeví v průběhu prvních 12 rozhovorů.

Marginálním problematickým aspektem práce, který bych rád zmínil, je její formální podoba. Práce sice prodělala řadu změn – došlo k sjednocení formátů citací respondentů, samoučelné obrázky jsou povětšinou pryč apod. Stále na mne ale práce působí dost neuspořádaně. Tu a tam nějaká špatná tečka nebo čárka, to se lehce přehlédne, ale práce stále obsahuje skutečně abnormálně dlouhé citace z literatury, různá členění do číselných odrážek, která tam vůbec nemusí být, hypertextové odkazy na stránkách v poznámkách pod čarou (sic!) apod. Ani rámečky s odpověďmi respondentů nevnímám jako přidanou hodnotu práce, ale spíše jako indikátor špatně provedené analýzy. Myslím, že po několikaletém pilování disertační práce by si měl člověk tyto drobnosti pohlídat.

Martinovi Veselému se ovšem i přes některé nedostatky podařilo úspěšně odpovědět na všechny výzkumné otázky. Od předchozí verze práce zaznamenala opravdu mnoho výrazných změn a zlepšení, proto v tomto provedení si zcela jistě zaslouží být obhájena. Jednoznačně ji tak **doporučuji k obhajobě**. Prosím ale autora, aby problematiku počtu respondentů či formálních aspektů odborných prací nebral pouze jako vrtoch jednoho oponenta, ale jako nedílnou součást vědecké praxe, i té antropologické.

V Praze 13. 8. 2015

Mgr. Petr Vašát, Ph.D.
oponent